

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

Analýza dávek státní sociální podpory

Bakalářská práce

Autor: Monika Severýnová

Vedoucí práce: Ing. Věra Nečadová

Jihlava 2015

Abstrakt

SEVERÝNOVÁ Monika: Analýza dávek státní sociální podpory

Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra ekonomických studií.

Vedoucí práce Ing. Věra Nečadová. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář.

Tématem bakalářské práce je státní sociální podpora občanů České republiky. Práce poskytuje základní orientaci ve státní sociální podpoře jako jednoho z pilířů sociálního zabezpečení. Definuje základní pojmy a uvádí aktuální přehled jednotlivých dávek státní sociální podpory. V praktické části jsou konkretizovány dávky sociální podpory v Pardubickém kraji a porovnány s vybraným krajem Vysočina. Součástí práce jsou modelové příklady dávek státní sociální podpory.

Klíčová slova

Sociální zabezpečení, státní sociální podpora, příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné, pohřebné.

Abstract

SEVERÝNOVÁ Monika: Analysis of State Social Welfare Benefits

Bachelor thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Economic Studies.

Thesis supervisor Ing. Věra Nečadová. Degree of professional qualification: bachelor.

The topic of the bachelor thesis is the State Social Welfare Benefits of citizens of the Czech Republic. The bachelor thesis provides a basic orientation in the State Social Welfare Benefits as one of the pillars of social security. It defines the basic concepts and gives an overview of the current State Social Welfare Benefits. In the practical part, the work specifies the allowances of the Social Welfare Benefits in the Pardubice region which are subsequently compared with the selected region Vysočina. A part of this work are model examples of the State Social Welfare Benefits

Key words

Social security, State Social Welfare Benefits, child allowance, housing allowance, parental allowance, birth grant, funeral grant.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Věře Nečadové, za její cenné rady a pomoc při tvorbě této bakalářské práce. A také bych chtěla poděkovat zaměstnancům Úřadu práce v Jihlavě, především paní Iloně Veselé za její ochotu a čas, který mi věnovala. Poděkování patří i mé rodině, která mi byla velkou oporou.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem jí samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, a jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 15. 12. 2014

.....

Podpis

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	10
1 Sociální zabezpečení v České republice	10
1.1 První pilíř sociálního systému – sociální pojištění	10
1.2 Druhý pilíř sociálního systému – státní sociální podpora.....	11
1.3 Třetí pilíř sociálního systému – sociální pomoc	12
2 Státní sociální podpora.....	13
2.1 Orgány státní sociální podpory	14
2.2 Okruh oprávněných osob	15
2.3 Žádosti o poskytování dávek	16
2.4 Způsob vyplácení dávek státní sociální podpory	16
3 Základní pojmy ve státní sociální podpoře.....	17
3.1 Nezaopatřené dítě	17
3.2 Výdělečná činnost.....	17
3.3 Životní a existenční minimum	18
3.3.1 Životní minimum	18
3.3.2 Existenční minimum	18
4 Jednotlivé dávky státní sociální podpory.....	19
4.1 Přídavek na dítě	19
4.2 Příspěvek na bydlení	20
4.3 Rodičovský příspěvek.....	23
4.4 Porodné	24
4.5 Pohřebné	25
Praktická část	26
5 Dávky státní sociální podpory	26
5.1 Dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji	26
5.1.1 Charakteristika Pardubického kraje	27
5.1.2 Konkrétní dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji.....	29
5.2 Dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina	31
5.2.1 Charakteristika kraje Vysočina	31
5.2.2 Konkrétní dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina.....	33
6 Modelové příklady	35
6.1 Jednotlivé dávky státní sociální podpory v praxi.....	36

6.1.1	Přídavek na dítě	37
6.1.2	Příspěvek na bydlení	39
6.1.3	Rodičovský příspěvek.....	44
6.1.4	Porodné	47
6.1.5	Pohřebné	49
7	Shrnutí praktické části	50
	Závěr	55
	Seznam použitých zdrojů	57

Úvod

Systém státní sociální podpory je upraven v mnoha právních předpisech a také se prolíná celým naším životem, od porodného, přes přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, až po pohřebné. Dávky státní sociální podpory upravuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Téma jsem si vybrala z důvodu, že v oblasti státní sociální podpory jsem vykonávala svoji semestrální praxi. V praktické části porovnávám kraj Pardubický a kraj Vysočina. Pardubický kraj jsem si vybrala z důvodu, že v tomto kraji bydlím a kraj Vysočina jsem zvolila proto, že v tomto kraji studuji. Zpracováním této práce bych ráda přiblížila státní sociální podporu jako součást sociálního zabezpečení.

Systém státní sociální podpory funguje již devatenáct let a za tu dobu prošel celou řadou významných změn. Především došlo ke změně u jednotlivých dávek, nároku na jejich vyplácení a také na celkovou organizaci.

Cílem bakalářské práce je provedení analýzy dávek státní sociální podpory, kde se zaměřím na popsání a specifika jednotlivých dávek státní sociální podpory a zároveň uvedu i názorné příklady těchto dávek. Dále je součástí bakalářské práce provedení porovnání výše čerpaných dávek státní sociální podpory v kraji Pardubickém a kraji Vysočina.

Dále je mým záměrem přiblížit orgány státní sociální podpory, vymezit základní pojmy státní sociální podpory, vytyčit okruhy oprávněných osob a specifikovat jednotlivé dávky a způsoby jejich vyplácení.

Při psaní mé bakalářské práce jsem využila především zákony vztahující se ke státní sociální podpoře, jedná se především o zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Zdrojem informací byla i odborná literatura, která doplnila zbýlé informace o daném tématu a také jsem použila aktuální informace z webových stránek. V této práci jsem využívala zejména metodu výkladu a dále metodu popisu. Při zpracování praktické části, která se zabývá i charakteristikou krajů, jsem využila obecně geografický popis. V modelových příkladech jsem využila metodu výpočtu a také jsem využila osobní konzultaci s pracovníky Úřadu

práce, oddělení státní sociální podpory. Dále jsem ve své práci používala metodu analýzy, grafické znázornění a porovnávání údajů.

Teoretická část

1 Sociální zabezpečení v České republice

Jako za hlavní nástroj realizace sociální politiky se považuje sociální zabezpečení, které slouží k řešení sociálních konfliktů. Žádná z definic není úplná a není ani obecně přijímána ačkoli sociální zabezpečení patří k velice známým pojmům, které jsou srozumitelné a chápáné. Jestli chceme pojem sociální zabezpečení vyjádřit odbornou definicí, dostáváme se do značných potíží.

„Nicméně v naší společnosti je termín sociální zabezpečení termínem obecně přijímaným, a proto ho budeme užívat i nadále, i když jsme si vědomi jeho částečně změněného obsahu. Pro naše další potřeby budeme pojem státní sociální zabezpečení chápat jako pojem komplexní, je vnitřně dále částečný a znamená soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí a vytvářet tak příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka.“ (Gregorová, 2005)

V životě člověka se stane tolik sociálních událostí a některé vedou i k tíživým situacím, ale jen některé jsou brány za sociální události, které se spojují se sociálním zabezpečením. Jde o pojem, označuje obecně podmínky života nehledě na to, zda se pohybujeme v oblasti zdravotní či státní sociální podpory. (Gregorová, 2005)

1.1 První pilíř sociálního systému – sociální pojištění

„První pilíř sociálního zabezpečení v České republice je představován sociálním pojištěním zahrnujícím důchodové, nemocenské a veřejné zdravotní pojištění. Pro výplatu dávek sociálního pojištění je nutné odvádět pojistné na sociální zabezpečení (důchody, nemocenská, mateřská, podpora v nezaměstnanosti) a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (lékařská péče), které je také součástí sociálního pojištění.“ [12]

Oblast důchodového pojištění je upravena zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Z důchodového pojištění se poskytují tyto důchody:

- a) starobní,

- b) invalidní,
- c) vdovský a vdovecký,
- d) sirotčí. [2]

Další součástí sociálního pojištění je oblast nemocenského pojištění, které je obsaženo v zákoně č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Smyslem je finančně zabezpečit výdělečně činné osoby v případě krátkodobých sociální událostí. Sociální událost je chápána jako nemoc, těhotenství, mateřství nebo ošetřování členů v rodině. Nemocenské pojištění se vždy týká fyzických osob a účast může být dobrovolná nebo povinná. [12]

Jako třetí tvoří sociální pojištění veřejné zdravotní pojištění, které je upraveno zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění. Smyslem zdravotního pojištění je poskytování zdravotní péče a je chápáno jako všeobecné státní pojištění, kde garantem je stát. Zdravotně pojištěný je zaměstnanec, osoba samostatně výdělečně činná nebo osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt. [12]

1.2 Druhý pilíř sociálního systému – státní sociální podpora

„Tento systém vznikl pro případy definovaných sociálních situací. Podporuje rodiny, zejména s dětmi. Jednotlivé dávky jsou financovány ve formě celospolečenské solidarity pomocí státního rozpočtu – daní. Solidarita probíhá směrem od rodin bezdětných k těm, které děti mají, dále od rodin s vyššími příjmy k těm nízkopříjmovým. Pro nárok na dávky a výpočet dávek státní sociální podpory se používá částky životního minima dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minima.“ (Duková, 2013)

Dávky státní sociální podpory se dělí na dvě skupiny a to na dávky poskytované v závislosti na výši příjmu a na dávky ostatní.

Mezi dávky, které se poskytují v závislosti na výši příjmu, patří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Zbýlé dávky tvoří ostatní dávky, které se poskytují bez závislosti na výši příjmu a je to rodičovský příspěvek a pohřebné. [1]

1.3 Třetí pilíř sociálního systému – sociální pomoc

Třetím pilíř sociálního zabezpečení České republiky je sociální pomoc. Sociální pomoc řeší obtížné sociální situace, které nelze vyřešit s použitím prvního ani druhého pilíře. Řeší problematiku sociální nebo hmotné nouze, která se týká zhruba 4 % obyvatel České republiky. Bezmocnost, jak fyzická, tak duševní nebo i jejich kombinace se považuje za sociální nouzi. Je to situace, kdy je člověk odkázán na pomoc druhých, protože se o sebe nemůže a hlavně nedokáže postarat. A situace, kdy si člověk nemůže příjem zvýšit a to především svou vlastní prací se považuje za hmotnou nouzi. Řeší se tedy otázka životního minima a testuje se zde majetková a příjmová situace občana. Jednoduše řečeno, musí dokládat, že je opravdu chudý. Sociální pomoc může být poskytována formou sociálních dávek nebo poskytování sociálních služeb. (Arnoldová, 2012)

Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. [3]

Třetí pilíř je hrazen ze státního rozpočtu, rozpočtu obcí a krajů, fyzických i právnických osob, ale také i z různých nadací či dobrovolných organizací. *„Organizační struktura je většinou protažena až na nejnižší článek správy, tzn. Obce nebo města, ve spolupráci s různými nadacemi, sdruženími svépomocného nebo charitativního rázu, např. Armáda spásy, Charita a další církevní a občanské aktivity.“* (Arnoldová, 2012)

2 Státní sociální podpora

Jak již bylo řečeno v předcházející kapitole, státní sociální podpora je jedním z pilířů sociálního zabezpečení České republiky a je upravena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. [1]

Zákon nabyl účinnosti zčásti 1. října 1995 a v plném rozsahu 1. ledna 1996. Od tohoto roku do současné doby došlo k významným změnám a to jak v okruhu poskytování dávek, výpočtu, ale také se měnily orgány, které jednotlivé dávky vyplácely.

Prvotně byly dávky vypláceny okresními úřady a dále obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Od začátku dubna roku 2004 o dávkách rozhodovaly úřady práce s tím, že odvolacími orgány byly krajské úřady. Jedinou výjimku a to do 31. prosince 2008 tvořila Praha, kde dávky poskytovaly úřady městských částí s odvolacím orgánem na Magistrát hlavního města Prahy. Od 1. ledna 2009 přešla i Praha do působnosti úřadu práce. Úřad práce České republiky rozhoduje o jednotlivých dávkách s pomocí krajských poboček Úřadu práce, kde odvolacím orgánem je od 1. ledna 2012 Ministerstvo práce a sociálních věcí. (Břeská, 2012)

Ke změnám došlo i u poskytovaných dávek. Zpočátku byly některé dávky zrušeny a jiné zavedeny. Z původních dávek státní sociální podpory byl zrušen příspěvek na dopravu a také zaopatřovací příspěvek náležející při výkonu vojenské základní služby nebo civilní služby. Do roku 2007 byly zrušeny další dvě dávky a to dávka náležející dětem umístěným do zařízení pro okamžitou pomoc a příspěvek na školní pomůcky, byl pro děti nastupující do první třídy a v roce 2011 zrušily i sociální příplatek, náležel do rodin se zdravotně postiženým rodičem nebo dítětem. Jako náhradou za zrušení tohoto příspěvku bylo zvýšení příspěvku na péči. (Břeská, 2012)

V roce 2012 poskytovala státní sociální podpora šest dávek, které byly rozděleny na dávky testované a na dávky netestované. V roce 2013 došlo k přesunutí dávek péčovské péče, které teď najdeme pod zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. V roce 2014 státní sociální podpora poskytuje pět základních dávek, které jsou rozděleny na dávky testované a na dávky netestované.

Jednotlivé dávky státní sociální podpory pro rok 2014:

- přídavek na dítě,
- příspěvek na bydlení,
- porodné,
- rodičovský příspěvek,
- pohřebné. [8]

Dávky státní sociální podpory nám tvoří ucelený systém pomoci, je stanoven převážně pro rodiny s nezaopatřenými dětmi. Příspěvek na bydlení a pohřebné tvoří jedinou výjimku, obě dvě dávky mohou být přiznány i jiným osobám.

Státní sociální podpora má za úkol poskytovat státní sociální dávky nejen pro děti, rodiny s dětmi, ale i pro další sociální případy. Úkolem státní sociální podpory je finančně zabezpečit tyto osoby a to tím způsobem, že náklady na SSP hradí stát, neboť se jedná o státní sociální systém. Stát hradí náklady na dávky samotné a také náklady, které vznikly v souvislosti s řízením o tyto dávky. (Břeská, 2012) a [12]

2.1 Orgány státní sociální podpory

Úřad práce České republiky (krajské pobočky) a Ministerstvo práce a sociálních věcí jsou podle zákona orgány státní sociální podpory.

V první stupni státní sociální podporu provádějí krajské pobočky Úřad práce České republiky a pobočky pro hlavní město Prahu. Podle zákona č. 347/1997 Sb. Krajské pobočky se dále člení na kontaktní pracoviště.

Státní sociální podporu provádí ve druhém stupni Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ministerstvo práce a sociálních věcí je i správcem informačního systému o dávkách. Informační systém zahrnuje informace o všech dávkách, o jejich výši, o žadatelích a poživatelích těchto dávek a osobách s nimi společně posuzovaných. Tyto informace slouží ostatním státním orgánům státní sociální podpory a jsou jednotnou složkou informačního systému práce a sociálních věcí. [7]

Činnost kontaktních pracovišť:

- rozhodují o přiznání příslušné dávky,
- zaznamenávají žádosti o dávky v informačním systému,
- vedou evidenci potřebnou pro rozhodnutí o dávce,
- rozhodují o námitkách účastníka řízení,
- zaznamenávají informace k výplatě dávek,
- posuzují zdravotní stav pro účely nepojistných dávek. [9]

2.2 Okruh oprávněných osob

Dávky státní sociální podpory jsou vypláceny fyzickým osobám a osobám, hlášeným k trvalému pobytu na území České republiky. Jestli jde o cizince, musí mít bydliště a trvalý pobyt na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

Dále dávky státní sociální podpory mohou být vypláceny i osobám nebo osobám společně s ní posuzovaným, které nemají trvalý pobyt podle zvláštního právního předpisu na území České republiky, pokud se jedná o

- a) cizince, kteří jsou hlášeni na území České republiky k pobytu a žádají o udělení mezinárodní ochrany ubytovaných v pobytovém středisku Ministerstva vnitra po uplynutí 365 dní ode dne hlášení pobytu,
- b) cizince narozené na území České republiky a hlášené na území České republiky k pobytu do 1 roku jejich věku,
- c) nezletilé cizince, kteří jsou svěřeni do péče rodičů nebo do ústavní péče,
- d) cizince, kteří jsou vlastníkem povolení, jak k trvalému tak k dlouhodobému pobytu na území České republiky,
- e) rodinné příslušníky cizince, m bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky,
- f) cizince, kteří v České republice jsou za účelem vědeckého výzkumu a mají povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky,

- g) cizince, m byla poskytnuta doplňková ochrana,
- h) cizince, kteří v České republice vykonávají zaměstnání s vysokou kvalifikací a mají povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky.

Jediný, kdo může ve výjimečných případech odpustit podmínku trvalého pobytu je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zákon o pomoci v hmotné nouzi rozhoduje, co se rozumí bydlištěm. [1]

2.3 Žádosti o poskytování dávek

Žádosti o poskytování dávek vyřizují krajské pobočky Úřadu práce České republiky dle místa trvalého bydliště. Žádosti jsou vyplaceny těm, kteří mají na dávku nárok, tj. právě již zmíněná oprávněná osoba.

Formuláře najdeme buď na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí nebo v tištěné podobě na příslušném úřadě. Žádost tedy můžeme podávat, jak v tištěné tak v elektronické podobě. Jen musím zmínit, že při elektronické podobě musíme mít vytvořený elektronický podpis. [7]

2.4 Způsob vyplácení dávek státní sociální podpory

Změnu, kterou přinesl rok 2014 je zrušení karet sociálních systémů (sKarta). Karta sociálních systémů začínala v roce 2012 a měla být využívána jako způsob pro výplatu všech sociálních dávek. Měla to být moderní cesta k registraci a pro identifikaci jednotlivých uživatelů.

Karty nebudou fungovat jako průkaz a nebudou v provozu ani jako způsob výplaty sociálních dávek. Dlouhodobá kritika a špatné fungování mají dopad na zrušení sKaret. Ze zákona se k 30. dubnu sKarty ruší a finanční prostředky, které na kartě zůstaly, si budou moci občané, ch se to týká, vybrat zdarma na pobočkách České spořitelny. Osoby, které využívali sKartu k výběru peněz z bankomatu nebo s ní platily v obchodech, budou muset na úřadě nahlásit nový způsob, jak dostávat peníze.

Od května 2014 se dávky budou vyplácet dvěma způsoby, a to:

- a) bezhotovostní výplatou,
- b) poštovní poukázkou. [11]

3 Základní pojmy ve státní sociální podpoře

3.1 Nezaopatřené dítě

Za nezaopatřené dítě se považuje dítě do skončení povinné školní docházky, která trvá 9 let. Dítě, které trpí mentálním, tělesným nebo smyslovým postižením trvá povinná školní docházka 10 let. Za nezaopatřené dítě se považuje i to dítě, které se soustavně připravuje na budoucí povolání avšak nejdéle do 26 let věku. Nezaopatřeným je i ten, se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo není výdělečně činný pro nemoc, úraz nebo pro jeho dlouhodobě nepříznivý stav avšak také nejdéle do 26 let věku.

Dále může být za nezaopatřené dítě prohlášeno dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce. Je to uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanou nebo při rekvalifikaci, nejdéle však do 18 let věku.

Avšak za nezaopatřené dítě nemůžeme považovat dítě, které pobírá invalidní důchod z důchodového. [1]

3.2 Výdělečná činnost

Na výdělečné činnosti jsou závislé některé druhy dávek státní sociální podpory a při zjišťování nároku na dávky je nezbytné zkoumat výdělečnou činnosti. Výdělečná činnost je důležitá k posuzování nezaopatřenosti dítěte a pro nárok na rodičovský příspěvek. (Břeská, 2012)

Výdělečnou činností se rozumí činnost, která je vykonávána v České republice a která zakládá účast na nemocenském pojištění.

Dále se za výdělečnou činnost rozumí činnost: „*osoby samostatně výdělečně činné, za osobu samostatně výdělečně činnou se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která se za takovou považuje pro účely důchodového pojištění nebo činnost vykonávaná v zahraničí za účelem dosažení příjmu.*“ [1]

3.3 Životní a existenční minimum

Životní a existenční minimum vychází ze zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé částky životní a existenčního minima, které jsou platné od 1. 1. 2012 jsou určeny nařízením vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima.

Životního a existenčního minimum využijeme především v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi a v zákoně č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Podle těchto dvou hranic se zjišťuje, zda má osoba na dávky nárok a v jaké výši budou dávky vyplaceny. [8]

3.3.1 Životní minimum

„Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.“ [8]

3.3.2 Existenční minimum

„Existenční minimum je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u příjemce starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let.“ [8]

Tab. 1: Částky životního minima platné od roku 2014

Posuzovaná osoba	Měsíční částka
Pro jednotlivce	3410
Pro první dospělou osobu v domácnosti	3140
Pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2830
Pro nezaopatřené dítě ve věku:	
do 6 let	1740
6 až 15 let	2140
15 až 26 let (nezaopatřené)	2450

Zdroj: Zákon č. 110/2006 Sb., vlastní úprava

4 Jednotlivé dávky státní sociální podpory

Jak už bylo jednou řečeno v této práci, jednotlivé dávky státní sociální podpory se dělí na dvě základní skupiny:

- a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu,
- b) ostatní dávky.

Mezi dávky poskytované v závislosti na výši příjmu patří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Za dávky ostatní se rozumí rodičovský příspěvek a pohřebné. [1]

4.1 Přídavek na dítě

„Přídavek na dítě je základní dávkou pro rodiny s nezaopatřenými dětmi, která přispívá ke krytí nákladů spojených s výchovou a výživou dítěte. Jde přitom o dávku, která je nárokem dítěte, i když za nezletilé dítě uplatňuje tento nárok jeho zákonný zástupce. Nárok na tuto dávku závisí na výši příjmu dítěte a osob s ním pro tyto účely společně posuzovaných, tj. příjmu rodiny, nesmí převyšovat součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40.“ (Břeská, 2012)

Výše přídavku na dítě:

Výše přídavku je stanovena měsíčně a vyplácí se podle následující tabulky:

Tab. 2: Výše přídavku na dítě pro rok 2014

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídavku na dítě
do 6 let	500 Kč
od 6 do 15 let	610 Kč
od 15 do 26 let	700 Kč

Zdroj: Zákon č. 117/1995 Sb., vlastní úprava

Doklady a formuláře k žádosti o přídavek na dítě:

- žádost o přídavek na dítě,
- občanský průkaz,
- u dětí do 15 let jejich rodný list,
- doklad o výši ročního příjmu,
- prohlášení osob, které nemají příjmy rozhodné pro nárok na dávky,
- doklad o výživném poskytovaném společně posuzovanou osobou za příslušný kalendářní rok,
- doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU.

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu“ nebo
- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)“ nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz“ nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce.“ (Seemanová, 2013)

4.2 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení slouží ke krytí nákladů na bydlení rodinám nebo jednotlivcům, kteří mají nízké příjmy. Tento příspěvek se poskytuje na základě testování příjmů rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí.

„Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, je hlášen k trvalému pobytu, jestliže:

- a) jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35.*

b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.“ [8]

Náklady na bydlení tvoří nájemné a náklady za plnění poskytované s užíváním bytu. Tyto náklady se dokládají nájemní smlouvou a výše přídatku se určí z průměrných nákladů zaplacených za předchozí kalendářní rok.

Normativní náklady slouží pro výpočet výše příspěvku na bydlení a její výše se stanovuje podle počtu osob v domácnosti a podle velikosti obce. Tyto náklady zahrnují nájemné, ceny služeb a energie, dále odpady, vodné, stočné a vytápění. Náklady jsou propočítané na přiměřené velikosti bytů pro daný počet osob, který v nich trvale bydlí. Poplatky za televizi, rozhlas či telefon se nepovažují jako náklady na bydlení. (Břeská, 2012)

Výše částek normativních nákladů na bydlení v bytech užívaných na základě nájemní smlouvy je uvedena v první tabulce. Ve druhé tabulce je uvedena výše částky pro družstevní byty a byty vlastníků. Výše těchto nákladů je platná od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2014. Náklady na bydlení se dokládají fakturou nebo rozpisem od správce nemovitosti.

Tab. 3: Měsíční normativní náklady na bydlení pro byty na základě nájemní smlouvy pro rok 2014

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel v Kč				
	Praha	Více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 – 49 999	Do 9 999
Jedna	7 711	6 156	5 873	5 028	4 809
Dvě	11 081	8 952	8 566	7 409	7 110
Tři	15 096	12 312	11 807	10 294	9 903
čtyři a více	18 899	15 542	14 932	13 108	12 636

Zdroj: www.portal.mpsv.cz, vlastní úprava

Tab. 4: Měsíční normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty vlastníků pro rok 2014

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel v Kč				
	Praha	Více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 – 49 999	Do 9 999
Jedna	4 448	4 448	4 448	4 448	4 448
Dvě	6 644	6 644	6 644	6 644	6 644
Tři	9 263	9 263	9 263	9 263	9 263
čtyři a více	11 792	11 792	11 792	11 792	11 792

Zdroj: www.portal.mpsv.cz, vlastní úprava

„Výše příspěvku na bydlení se stanoví jako rozdíl mezi náklady na bydlení (normativními náklady na bydlení) a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35).“ [8]

Doklady a formuláře k žádosti o příspěvek na bydlení:

- žádost o příspěvek na bydlení,
- občanský průkaz,
- u dětí do 15 let jejich rodný list,
- doklad o výši čtvrtletního příjmu,
- doklad o výši nákladů na bydlení,
- nájemní smlouvu,
- prohlášení osob, které nemají příjmy rozhodné pro nárok na dávky,
- doklad o výživném,
- pracovní smlouvu či potvrzení o pobírání dávek v nezaměstnanosti, jestliže žadatel je občanem jiného státu EU.

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu" nebo

- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)" nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz" nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce." (Seemanová, 2013)

4.3 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek náleží osobě, která se celodenně a řádně stará o nejmladší dítě v rodině nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte. Částka, která je vyplacena za rodičovský příspěvek, činí 220 000 Kč.

„Výše denního vyměřovacího základu určuje měsíční výši rodičovského příspěvku, kterou může rodič volit. Maximální měsíční výše rodičovského příspěvku může činit 11 500 Kč.“

Výše rodičovského příspěvku se může měnit za 3 měsíce a určuje se následovně:

- a) jestliže 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu je stejný nebo menší než částka 7 600 Kč, rodičovský příspěvek právě činí 7 600 Kč,
- b) jestliže 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu je větší než částka 7 600 Kč, rodičovský příspěvek se může pohybovat od 7 600 do 11 500 Kč,
- c) jestliže nemůžeme stanovit denní vyměřovací základ v den narození nejmladšího dítěte, pak rodičovský příspěvek činí 7 600 Kč.
- d) pokud nelze ani u jednoho z rodičů stanovit denní vyměřovací základ, pak se rodičovský příspěvek vyplácí jako pevná částka. Do 9. měsíců věku dítě se vyplácí 7 600 Kč a do 4 let věku dítěte se vyplácí 3800 Kč. (Břeská, 2012)

Doklady a formuláře k žádosti o rodičovský příspěvek:

- žádost o rodičovský příspěvek,
- občanský průkaz,
- u dítěte do 15 let rodný list,

- potvrzení o nároku na dávky,
- potvrzení o návštěvě jeslí nebo mateřské školy, pokud jej navštěvuje,
- potvrzení o denním vyměřovacím základu ovlivňujícím výši rodičovského příspěvku,
- doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplacení dávek v rámci EU,
- rozhodnutí soudu o přiznání zodpovědnosti podle zákona o rodině, jestliže se jedná o nezletilou osobu, které je 16 let a je rodičem dítěte. (Seemanová, 2013)

4.4 Porodné

Tento příspěvek patří mezi jednorázové dávky, na které vzniká nárok v souvislosti s porodem prvního živě narozeného dítěte. Podmínkou dále je, že výše příjmu rodiny v kalendářním čtvrtletí nepřesáhne součet částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40.

Jak narození prvního dítěte, tak výše příjmu rodiny musí být splněno současně, jinak není nárok na porodné.

Nárok na porodné má i otec dítěte, pokud se stane, že matka při porodu zemře. Dále může být porodné vyplacené i osobě, která převzala dítě do trvalé péče a není mu více než 1 rok.

Zákonem stanovené porodné činí od 1. ledna 2011 13 000 Kč na každé první živě narozené dítě. Jestli se narodí více dětí najednou, činí výše porodného 19 500 Kč.

Porodné se vyplácí oprávněné osobě jednorázově. (Břeská, 2012)

Doklady k žádosti o porodné:

- žádost o porodné,
- občanský průkaz,
- rodný list dítěte,

- v případě, že bylo dítě převzato do péče nahrazující péči rodičů, rozhodnutí příslušného orgánu.
- doklad o výši čtvrtletního příjmu. [13]

4.5 Pohřebné

Úkolem pohřebného je přispět osobě na náklady, které jsou spojené s vypravením pohřbu. Na tuto dávku má právo osoba, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti a je to fyzická osoba, která má pobyt na území České republiky.

Nárok na pohřebné vzniká dnem, kdy byla daná osoba pohřbena a výše pohřebného bylo stanoveno pevnou částkou ve výši 5 000 Kč. (Břeská, 2012)

Doklady a formuláře k žádosti o pohřebné:

- žádost o pohřebné,
- občanský průkaz,
- rodný list dítěte,
- fakturu za vypravení pohřbu, kterou vydává pohřební ústav
- úmrtní list,
- doklad o zaplacení nákladů, které jsou spojené s vypravením pohřbu,
- doklad o pohřbení (doklad o dnu, měsíci a roce),

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu" nebo
- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)" nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz" nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce." [13]

Praktická část

5 Dávky státní sociální podpory

Pro praktickou část bakalářské práce, jsem si zvolila k porovnávání Pardubický kraj a kraj Vysočina. Úkolem této části je seznámit se s Pardubickým krajem a krajem Vysočina a provést analýzu vyplacených dávek ve sledovaném období. Pardubický kraj jsem zvolila podle místa svého bydliště a kraj Vysočina jsem si vybrala, protože v tomto kraji studuji a chtěla jsem si udělat lepší obrázek o vyplacených dávkách v těchto krajích.

Sledovaným obdobím se rozumí rok 2013.

Jednotlivé dávky státní sociální podpory vyřizuje Úřad práce České republiky, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu. Součástí těch krajských poboček jsou kontaktní pracoviště dle místa trvalého pobytu osoby.

Činnost kontaktních pracovišť:

- rozhodují o přiznání příslušné dávky,
- zaznamenávají žádosti o dávky v informačním systému,
- vedou evidenci potřebnou pro rozhodnutí o dávce,
- rozhodují o námitkách účastníka řízení,
- zaznamenávají informace k výplatě dávek,
- posuzují zdravotní stav pro účely nepojistných dávek. [9]

5.1 Dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji

V této kapitole bych se ráda zaměřila na dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji. Tento kraj jsem si zvolila podle místa svého bydliště a v této kapitole bych vymezila dávky vyplacené státní sociální podporou za rok 2013.

Kontaktní pracoviště Pardubického kraje:

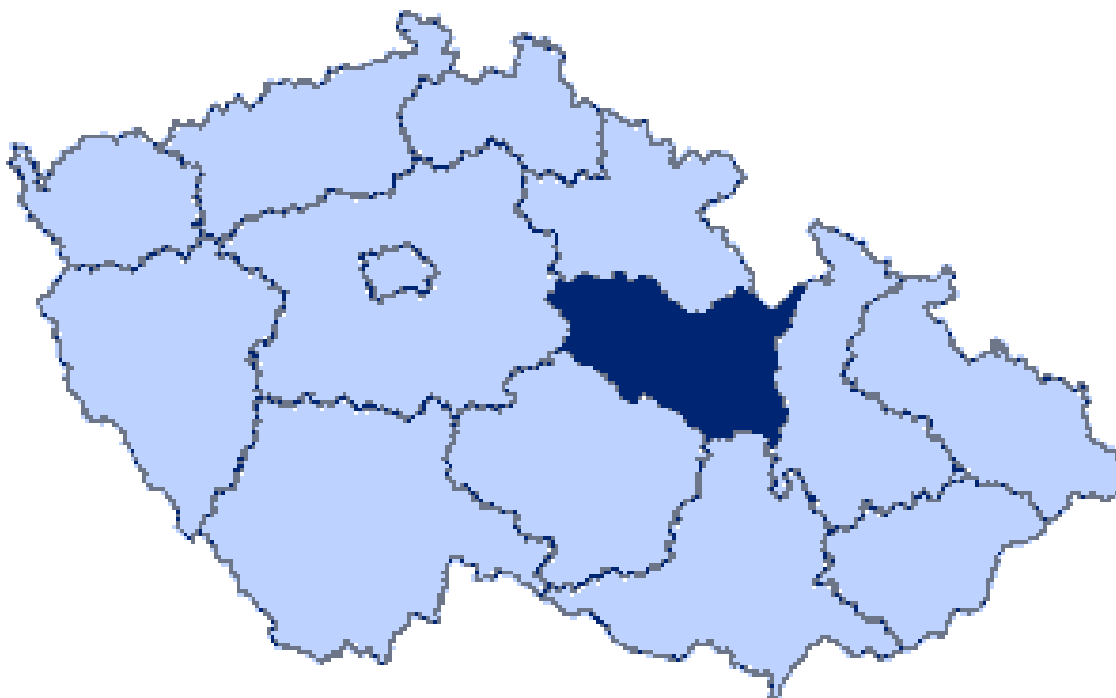
❖ Česká Třebová,

❖ Hlinsko,

- ❖ Holicе,
- ❖ Chrudim,
- ❖ Králíky,
- ❖ Lanškroun,
- ❖ Litomyšl,
- ❖ Svitavy,
- ❖ Třemošnice,
- ❖ Ústí nad Orlicí,
- ❖ Moravská Třebová,
- ❖ Pardubice,
- ❖ Polička,
- ❖ Přelouč,
- ❖ Skuteč,
- ❖ Vysoké Mýto,
- ❖ Žamberk

5.1.1 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj leží ve východní části Čech a spolu s Královéhradeckým a Libereckým krajem tvoří oblast soudružnosti Severovýchod (tzv. NUTS 2).

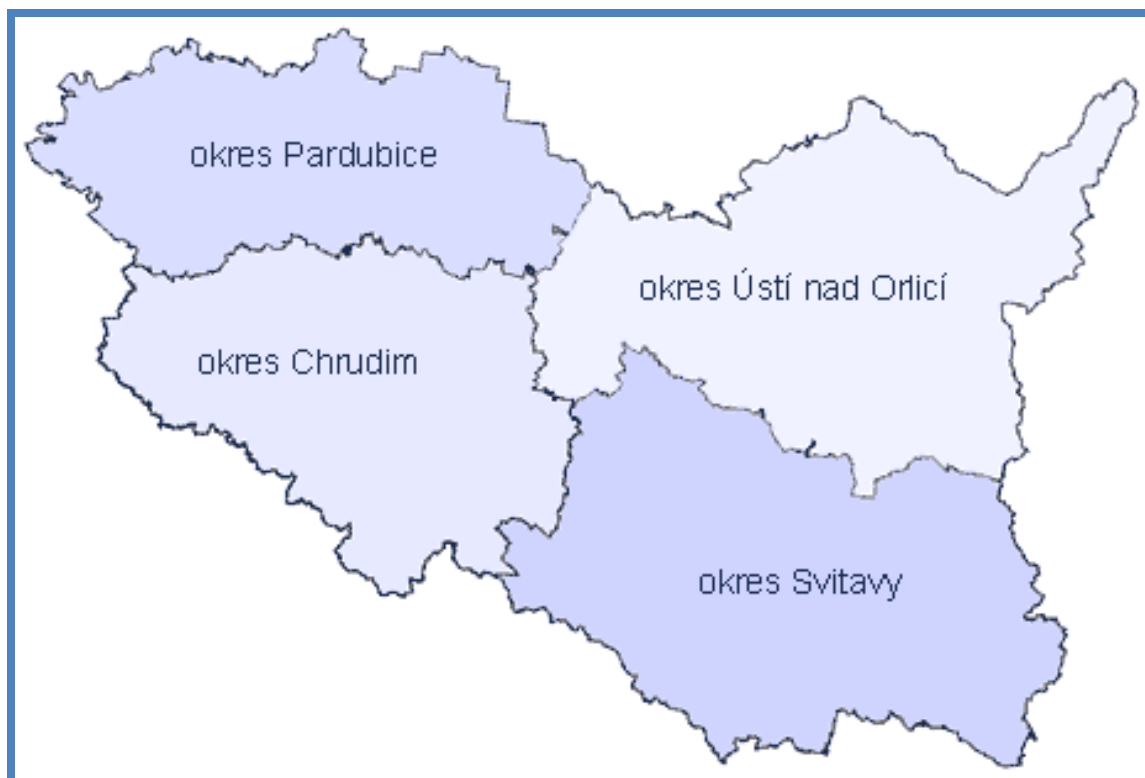
Obrázek 1: Mapa ČR

Zdroj: www.pardubickykraj.cz

K 31. prosinci 2013 má tento kraj 515 985 obyvatel a je pátým nejmenším krajem ČR. Jeho rozloha činí 4 519 km², což tvoří 5,7% rozlohy ČR. K 31. 12. 2013 má tento kraj 451 obcí.

Pardubický kraj se skládá ze čtyř okresů:

- Chrudim
- Pardubice
- Svitavy
- Ústí nad Orlicí

Obrázek 2: Okresy Pardubického kraje

Zdroj: www.pardubickykraj.cz

Nejlidnatějším okresem tohoto kraje je okres Pardubice, dále pak Ústí nad Orlicí, Svitavy a jako poslední je Chrudim. Třemi největšími městy Pardubického kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy.

Jak už bylo řečeno tento kraj má 515 985 obyvatel z toho 50,6% tvoří ženy a 49,4% tvoří muži. V Pardubickém kraji má nejvyšší podíl na obyvatelstvu skupina osob ve věku 15 až 64 let. Další skupinu tvoří osoby ve věku 65 a víc let a pak až následují děti ve věku 0 až 14 let. První skupinu, kterou tvoří osoby ve věku 15 - 64 let tvoří 68% osob. Druhou skupinu, kde jsou osoby ve věku 65 a víc tvoří 17% a zbývajících 15% tvoří skupiny dětí ve věku 0 – 14 let. [6]

5.1.2 Konkrétní dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji

Abych zjistila potřebné informace k jednotlivým dávkám, vydala jsem na krajskou pobočku v Pardubicích. Na pobočce mi jedna z pracovníků poskytla ochotně všechny potřebné informace o vyplacených dávkách státní sociální, které potřebuji pro svoji práci.

V následujících tabulkách jsou uvedeny přehledy vyplacených dávek státní sociální podpory v Pardubickém kraji za rok 2013.

Tab. 5: Počet vyplacených dávek státní sociální podpory v Pardubickém kraji za rok 2013

Jednotlivé dávky	Počet vyplacených dávek (v ks)
Rodičovský příspěvek	172 157
Příspěvek na bydlení	89 560
Přídavek na dítě	296 816
Porodné	475
Pohřebné	145
Celkem	559 153

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní úprava

Tab. 6: Vyplacené dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji za rok 2013

Jednotlivé dávky	Vyplacené dávky (v Kč)
Rodičovský příspěvek	1 192 050 957
Příspěvek na bydlení	263 589 466
Přídavek na dítě	179 456 215
Porodné	6 279 000
Pohřebné	725 000
Celkem	1 642 100 638

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní úprava

Jak je vidět z předchozích tabulek, v Pardubickém kraji bylo za rok 2013 vyplaceno 559 153 dávek v celkové výši 1 642 100 638 Kč. Průměrně bylo na dávkách státní sociální podpory za jeden kalendářní měsíc vyplaceno jednomu žadateli 265 Kč.

Ze státního rozpočtu bylo nejvíce vynaloženo za rodičovský příspěvek. Tento příspěvek byl vyplacen 172 157 žadatelům v celkové výši 1 192 050 957 Kč. Nejvíce podaných žádostí bylo na přídavek na dítě, na mělo nárok 296 816 žadatelů. Za tento příspěvek bylo vyplaceno 179 456 215 Kč.

Na příspěvek na bydlení bylo přijato 89 560 žádostí a vyplaceno za rok 2013 celkem 263 589 466 Kč. Průměrně bylo za tento příspěvek vyplaceno jednomu žadateli 245 Kč měsíčně.

Dále dávky státní sociální podpory tvoří porodné a pohřebné. Na porodné mělo nárok 475 žadatelů a vyplacená částka činila 6 279 000 Kč. Pohřebné tvořilo nejmenší objem vynaložených peněz, a to 725 000 za 145 žádostí.

Jak je vidět, největší objem vynaložených peněz připadlo na rodičovský příspěvek a nejmenší objem připadl na pohřebné.

5.2 Dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina

Kraj, budu s Pardubickým krajem porovnávat je kraj Vysočina. Tento kraj jsem si vybrala, protože v tomto kraji studuji a chtěla jsem si udělat lepší obrázek skrz vyplacené dávky, které v tomto kraji byly vyplaceny.

Kontaktní pracoviště v kraji Vysočina:

- ❖ Bystřice nad Pernštejnem,
- ❖ Havlíčkův Brod,
- ❖ Humpolec,
- ❖ Chotěboř,
- ❖ Jihlava,
- ❖ Moravské Budějovice,
- ❖ Náměšť nad Oslavou,
- ❖ Nové Město na Moravě,
- ❖ Pelhřimov,
- ❖ Světlá nad Sázavou,
- ❖ Telč,
- ❖ Třebíč,
- ❖ Velké Meziříčí,
- ❖ Žďár nad Sázavou.

5.2.1 Charakteristika kraje Vysočina

Kraj Vysočina leží v oblasti Českomoravské vrchoviny. Na severu sousedí s Pardubickým krajem, na jihovýchodě s Jihomoravským krajem, na jihozápadě s Jihočeským krajem a na severozápadě se Středočeským krajem. S těmito kraji vytváří NUTS 2.

Obrázek 3: Mapa ČR

Zdroj: www.kr-vysocina.cz

Kraj Vysočina měl k 31. 12. 2013 510 209 obyvatel a svojí rozlohou patří ke krajům s nadprůměrnou velikostí. Jeho rozloha činí téměř 6 800 km², pouze čtyři kraje jsou rozlehlejší. Tento kraj má 704 obcí z toho pouze 34 obcí má status města, což je vzhledem k velikosti regionu podprůměrné.

Kraj Vysočina se skládá z 5 okresů:

- Jihlava,
- Třebíč,
- Žďár nad Sázavou,
- Havlíčkův Brod,
- Pelhřimov.

Obrázek 4: Okresy kraje Vysočina

Zdroj: www.kr-vysocina.cz

5.2.2 Konkrétní dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina

Tab. 7: Počet vyplacených dávek státní sociální podpory v kraji Vysočina za rok 2013

Jednotlivé dávky	Počet vyplacených dávek (v ks)
Rodičovský příspěvek	165 673
Příspěvek na bydlení	75 177
Přídavek na dítě	298 675
Porodné	429
Pohřebné	126
Celkem	540 080

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní úprava

Tab. 8: Vyplacené dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina za rok 2013

Jednotlivé dávky	Vyplacené dávky (v Kč)
Rodičovský příspěvek	1 138 801 413
Příspěvek na bydlení	206 403 491
Přídavek na dítě	181 558 809
Porodné	5 632 500
Pohřebné	630 000
Celkem	1 533 026 213

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní úprava

V kraji Vysočina bylo vyplaceno 540 080 dávek v celkovém objemu 1 533 026 213 Kč. Za jeden měsíc bylo vyplaceno jednomu žadateli průměrně na dávkách státní sociální podpory 250 Kč.

Dávky byly vyplaceny i ve stejném pořadí v kraji Vysočina. Ze státního rozpočtu bylo nejvíce peněz poskytnuto na rodičovský příspěvek. Celková výše příspěvku, která byla vyplacena 165 673 žadatelům, činila 1 138 801 413 Kč.

Také nejvíce podaných žádostí bylo na přídavek na dítě, který byl vyplacen 298 675 žadatelům v celkové výši 181 558 809 Kč.

Dále bylo ze státního rozpočtu vyplaceno na příspěvek na bydlení 206 403 491 Kč a poskytnuto 75 177 žádostí. Jednomu žadateli bylo vyplaceno v průměru 228 Kč za měsíc. Na porodném bylo 429 žadatelům vyplaceno 5 632 500 Kč a na pohřebném 129 žadatelům vyplaceno 630 000 Kč.

6 Modelové příklady

V této části si uvedeme jednotlivé dávky státní sociální podpory a způsoby jejich vyplácení v praxi. Dále zde připomenu i některé důležité informace, jako je například životní minimum, o kterém jsem se již zmínila v teoretické části, a které je nezbytné pro vyplácení těchto dávek.

V modelových příkladech budou uvedeny jednotlivé dávky státní sociální podpory a jejich vyplácení v příkladech. V těchto příkladech uvidíte různé odlišné situace a zároveň zde budou provedeny i jejich výpočty.

Jelikož jsou některé dávky státní sociální podpory odvozeny od výše příjmu rodiny, měsíční příjmy jsem u modelových příkladů určila přímo sama.

Životní minimum

Ještě než začnu s příklady jednotlivých dávek, chtěla bych zmínit životní minimum, které je důležité pro určení nároku na tyto dávky. Životní minimum je částka, která nám určí hranici minimálních příjmů společně posuzovaných osob k opatření výživy a jiných základních potřeb.

Podle výše životního minima se určuje nárok na některé dávky a je velice důležitý pro výpočet těchto dávek.

Pro připomenutí zde uvádím výši životního minima podle počtu společně posuzovaných osob od roku 2014 a to:

Pro jedince:	3 410 Kč
Pro první dospělou osobu:	3 140 Kč
Pro druhou a další dospělou osobu:	2 830 Kč
Nezaopatřené dítě od 15 do 26 let:	2 450 Kč
Nezaopatřené dítě od 6 do 15 let:	2 140 Kč
Nezaopatřené dítě do 6 let:	1 740 Kč.

Zde uvádím vypočtené hranice rozhodného příjmu pro určité rodiny:

Rodiče + dítě (4 roky)

Životní minimum:

Rodiče (3 140 Kč + 2 830 Kč) + dítě (1 740 Kč) = 7 710 Kč

Vypočtená hranice rozhodného příjmu pro nárok (2,4násobek životního minima):

Např. pro nárok dávky přídavek na dítě

$$7\,710 \text{ Kč} \times 2,4 = \underline{\underline{18\,504 \text{ Kč.}}}$$

Rodiče + děti (4 roky, 15 let)

Životní minimum:

Rodiče (3 140 Kč + 2 830 Kč) + děti (1 740 Kč + 2 450 Kč) = 10 160 Kč

Vypočtená hranice rozhodného příjmu pro nárok (2,4násobek životního minima):

$$10\,160 \text{ Kč} \times 2,4 = \underline{\underline{24\,384 \text{ Kč.}}}$$

Rodiče + děti (5 let, 10 let, 14 let)

Životní minimum:

Rodiče (3 140 Kč + 2 830 Kč) + děti (1 740 Kč + 2 140 Kč + 2 140 Kč) = 11 990 Kč

Vypočtená hranice rozhodného příjmu pro nárok (2,4násobek životního minima):

$$11\,990 \text{ Kč} \times 2,4 = \underline{\underline{28\,776 \text{ Kč.}}}$$

6.1 Jednotlivé dávky státní sociální podpory v praxi

V této části bych chtěla přiblížit vyplácení dávek státní sociální podpory a uvést několik příkladů k jednotlivým dávkám. Jsou to příklady z našeho každodenního života.

Jednotlivé dávky státní sociální podpory se dělí, jak už bylo řečeno na dvě základní skupiny a to na:

a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu, ke m patří:

- přídavek na dítě,
- příspěvek na bydlení,
- porodné

b) a na ostatní dávky, do ch patří:

- rodičovský příspěvek,
- pohřebné.

6.1.1 Přídavek na dítě

Jednou ze základních dávek je přídavek na dítě, je určen pro rodiny s nezaopatřenými dětmi. Tato dávka je poskytována v závislosti na výši příjmu rodiny a nárok na tuto dávku má nezaopatřené dítě, kde rozhodný příjem rodiny za minulý kalendářní rok, nepřevyší součin životního minima této rodiny a koeficientu 2,40.

Výše přídavku na dítě

Pro připomenutí je přídavek na dítě vyplácen ve třech výších podle věku a to:

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídavku na dítě
do 6 let	500 Kč
6 - 15 let	610 Kč
15 - 26 let	700 Kč

Doklady a formuláře k žádosti o přídavek na dítě:

- žádost o přídavek na dítě,
- občanský průkaz,

- u dětí do 15 let jejich rodný list,
- doklad o výši ročního příjmu,
- prohlášení osob, které nemají příjmy rozhodné pro nárok na dávky,
- doklad o výživném poskytovaném společně posuzovanou osobou za příslušný kalendářní rok,
- doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU.

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu“ nebo
- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)“ nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz“ nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce.“

Příklad č. 1

Jestliže rodina žádá o přídavek na dítě, musí doložit příjmy za rok 2013 a to do 30. 9. 2014. Jestliže rodina nedoloží příjmy ani do konce října, nárok na tuto dávku zaniká. Jestliže rodina doloží příjmy, nárok na přídavek vzniká od 1. 10. 2014 a bude trvat až do 30. 9. 2015. Nárok jde uplatnit 3 měsíce zpětně.

Příklad č. 2

Rodinu Novotných tvoří otec a matka s dvěma dětmi. Karolínka navštěvuje základní školu a nedávno oslavila své 12 narozeniny a Janička oslavila své 7 narozeniny a v září se chystá nastoupit do téže základní školy. Čistý měsíční příjem pana Novotného je 15 000 Kč a paní Novotné je 9 000 Kč. Celkový měsíční příjem Novotných je tedy 24 000 Kč.

Životní minimu této rodiny je:

Otec:	Jan Novotný	3 140 Kč
Mata:	Jana Novotná	2 830 Kč

Dcera:	Karolína Novotná	2 140 Kč
Dcera:	Jana Novotná	2140 Kč

$$10\,250 \text{ Kč} \times 2,4 \text{ (násobek ŽM)} = 24\,600 \text{ Kč.}$$

Vzhledem k tomu, že příjem (24 000 Kč) rodiny Novotných je nižší než životní minimum vynásobené koeficientem 2,40 (24 600 Kč) má rodina Novotných nárok na přídavek na dítě. Nárok na přídavek vznikne od 1. října 2014 a bude činit 610 Kč pro Karolínku a 610 Kč pro Janičku.

Dále si uvedeme příklad, kde uvedeme opačnou situaci, kde nárok na přídavek na dítě nevzniká.

Příklad č. 3

Rodinu Janovských tvoří otec, matka a 5letý syn Jakub. Čistý měsíční příjem Janovských byl 20 000 Kč.

Životní minimum této rodiny je:

Otec:	Libor Janovský	3 140 Kč
Matka:	Renata Janovská	2 830 Kč
Syn:	Jakub Janovský	1 740 Kč

$$7\,710 \text{ Kč} \times 2,4 \text{ (násobek ŽM)} = 18\,504 \text{ Kč.}$$

Jelikož je příjem (20 000 Kč) rodiny Janovských vyšší než 2,4 násobek jejího životního minima (18 504 Kč) nárok na tuto dávku bohužel nevzniká.

6.1.2 Příspěvek na bydlení

Jediný příspěvek, který není vázán na péči o nezaopatřené dítě, je právě příspěvek na bydlení. Tento příspěvek je určen nejen rodinám s dětmi, ale i jednotlivci a má za úkol přispět právě na náklady spojené s bydlením.

Nárok na příspěvek na bydlení má osoba, která je hlášena k trvalému pobytu, a která je vlastníkem nebo nájemcem bytu. Dále musí splňovat další dvě kritéria a to:

- a) náklady na bydlení přesahují součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35),
- b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Výše příspěvku na bydlení se stanovuje podle počtu osob, které mají v bytě trvalý pobyt a podle velikosti obce. K výpočtu výše příspěvku na bydlení slouží normativní náklady, které jsou uvedeny v první tabulce a které zahrnují nájemné, vodné a stočné, ceny služeb energií a vytápění. Ve druhé tabulce jsou uvedeny částky pro družstevní byty a byty vlastníků. A ve třetí tabulce jsou náklady na bydlení podle počtu posuzovaných osob.

Veškeré náklady ohledně bytu se dokládají spolu s nájemní smlouvou při podání žádosti.

Příspěvek na bydlení se poskytuje po dobu 84 kalendářních měsíců v období 10 kalendářních let.

1. Normativní náklady na bydlení pro byty na základě nájemní smlouvy pro rok 2014:

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel v Kč				
	Praha	Více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 – 49 999	Do 9 999
Jedna	7 711	6 156	5 873	5 028	4 809
Dvě	11 081	8 952	8 566	7 409	7 110
Tři	15 096	12 312	11 807	10 294	9 903
čtyři a více	18 899	15 542	14 932	13 108	12 636

2. Měsíční normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty vlastníků pro rok 2014:

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel v Kč				
	Praha	Více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 – 49 999	Do 9 999
Jedna	4 448	4 448	4 448	4 448	4 448
Dvě	6 644	6 644	6 644	6 644	6 644
Tři	9 263	9 263	9 263	9 263	9 263
čtyři a více	11 792	11 792	11 792	11 792	11 792

3. Náklady na bydlení za kalendářní měsíc podle počtu posuzovaných osob pro rok 2014:

Počet osob v rodině	Kč
jedna	1 835
dvě	2 511
tři	3 284
čtyři a více	3 960

Doklady a formuláře k žádosti o příspěvek na bydlení:

- žádost o příspěvek na bydlení,
- občanský průkaz,
- u dětí do 15 let jejich rodný list,
- doklad o výši čtvrtletního příjmu,
- doklad o výši nákladů na bydlení,

- nájemní smlouvu,
- prohlášení osob, které nemají příjmy rozhodné pro nárok na dávky,
- doklad o výživném,
- pracovní smlouvu či potvrzení o pobírání dávek v nezaměstnanosti, jestliže žadatel je občanem jiného státu EU.

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu“ nebo
- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)“ nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz“ nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce.“

Příklad č. 1

Manželé Chaloupkovi, kteří mají jedno dítě, spolu bydlí v obecním bytě na základě nájemní smlouvy. U manželů Chaloupkových došlo k situaci, že se rozvádějí. Oba zažádali o příspěvek na bydlení a oba uplatnili nárok na tento příspěvek.

Jelikož oba uplatnili nárok na příspěvek, tak pouze příslušný úřad práce rozhodne, kterému z nich bude příspěvek přiznán.

Oba manželé budou posuzováni společně, ale příslušný úřad bude nejspíše přihlížet k osobě, která má v péči dítě.

Příklad č. 2

Rodina Píchova s dětmi Aničkou (6 let) a Martínkem (6 let) bydlí ve vlastním domku v Hlinsku. Hlinsko se nachází v Pardubickém kraji a má 9 880 obyvatel. Průměrný

měsíční příjem této rodiny je 20 000 Kč a náklady na elektřinu, vodné, plyn apod. činí 5600 Kč.

Rozhodný příjem rodiny:	20 000 Kč
Náklady na elektřinu apod.:	5 600 Kč
Náklady na bydlení (podle počtu posuzovaných osob):	3 960 Kč
Celkové náklady na bydlení: (5 600 + 3 960)	9 560 Kč
Normativní náklady (podle počtu posuzovaných osob):	11 792 Kč

Splnění kritéria pro nárok na dávku:

Celkové náklady na bydlení (9 560 Kč) přesahují součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 ($20\,000 * 0,30 = 6\,000$ Kč) - SPLŇUJE

Součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 ($20\,000 * 0,30 = 6\,000$ Kč) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení (11 792 Kč). – SPLŇUJE

Výše příspěvku na bydlení:

Výše příspěvku se stanovuje jako rozdíl mezi náklady na bydlení a mezi součinem rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30.

Tzn. $9\,560 - (20\,000 * 0,30) = 3\,560$ Kč.

Rodina splňuje obě kritéria nároku na dávku, rodině bude přiznán na příslušné čtvrtletí příspěvek na bydlení ve výši 3 560 Kč.

Příklad č. 3

Manželé Svobodovi jsou přihlášení k trvalému pobytu v nájemním bytě v Praze. Průměrný měsíční příjem manželů je 22 000 Kč. Celkové náklady na bydlení (nájemné a další náklady započitatelné do nákladů na bydlení) činí 14 000 Kč.

Rozhodný příjem manželů:	22 000 Kč
Celkové náklady na bydlení:	14 000 Kč
Normativní náklady (podle počtu posuzovaných osob):	11 081 Kč

Splnění kritéria pro přiznání příspěvku:

Celkové náklady na bydlení (14 000 Kč) přesahují součin rozhodného příjmu manželů a koeficientu 0,35 ($22\,000 * 0,35 = 7\,700$ Kč) - SPLŇUJE

Součin rozhodného příjmu manželů a koeficientu 0,35 ($22\,000 * 0,35 = 7\,700$ Kč) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení (11 081 Kč). – SPLŇUJE

Výše příspěvku na bydlení:

Výše příspěvku se stanovuje jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a mezi součinem rozhodného příjmu manželů a koeficientu 0,35.

Tzn. $11\,081 - (22\,000 * 0,35) = 3\,381$ Kč.

Manželé splňují obě kritéria nároku na dávku, rodině bude přiznán na příslušné čtvrtletí příspěvek na bydlení ve výši 3 381 Kč měsíčně.

6.1.3 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je dávka státní sociální podpory, na kterou má nárok rodič (matka nebo otec), který celodenně pečuje o nejmladší dítě v rodině, nejdéle však do 4 let věku dítěte. Rodičovský příspěvek navazuje na mateřskou dovolenou, tedy pokud má na mateřskou rodič nárok. Pokud rodič nárok na mateřskou nemá, začne rodičovský příspěvek čerpat hned po narození dítěte.

Jestliže chce rodina pobírat rodičovský příspěvek, musí dodržovat některé podmínky ohledně celodenní péče. Například u dětí mladších 2 let se sleduje rozsah hodin strávených v jeslích či v obdobných zařízeních. Doba, která je určena u dětí mladších 2 let, je 46 hodin v kalendářním měsíci. U dětí starších 2 let je docházka nesleduje.

Příklad č. 1

Matka Helena, která pobírá rodičovský příspěvek, občas dává syna Adámka (1,5 roku) do mateřské školy. Mateřskou školu navštěvuje Adámek 14 dní v měsíci a to jen dopoledne od 8:00 do 12:00.

Nárok na výplatu rodičovského příspěvku vzniká, protože matka nepřesáhla v kalendářním měsíci 46 hodin.

Celková částka, která je vyplacena pro všechny stejně, je částka 220 000 Kč. Pouze na rodiči zůstává rozhodnutí ohledně doby čerpání.

Rodič, který si neplatil nemocenské pojištění, neměl nárok na mateřskou dovolenou, rázem spadá do nejpomalejší a vlastně i nejméně výhodné kategorie čerpání. Ten rodič, který si platí nemocenské pojištění, si může zvolit rychlejší a tedy kratší způsob čerpání výplaty.

Pomalé a nejméně výhodné čerpání představuje po dobu devíti měsíců částku 7 600 Kč a poté až do čtyř let dítěte částku 3 800 Kč měsíčně.

Rychlejší a kratší způsob výplaty představuje maximálně 11 500 Kč a současně nesmí výše měsíčního příspěvku přesáhnout 70% hrubé mzdy. Rodič tedy nemůže pobírat víc, než si předtím vydělával.

Výhodou rychlého čerpání je, že si rychlost můžou jednou za čtvrt roku změnit. Změna výše čerpání se provádí na základě písemné žádosti, která se podá na příslušný Úřad práce.

Příklad č. 2

Paní Adámková pobírá od března rodičovský příspěvek 10 476 Kč.

Změnit výši rodičovského příspěvku může paní Adámková až od června.

Příklad č. 3

Manželům Svobodovým, Petře a Honzovi se narodila dcera Amálka. Mateřská dovolená Petře právě končí a nastupuje na rodičovskou dovolenou. Nastává rozhodnutí, jak dlouho a v jaké výši bude Petra pobírat rodičovský příspěvek. Hrubá mzda jejího manžela je 18 000 Kč a Petry mzda je 15 000 Kč.

$18\,000 \cdot 70\% = 12\,600\text{ Kč}$

Jestliže se rozhodnou pro rychlé čerpání maximální měsíční příspěvek bude 11 500 Kč, protože výše měsíčního příspěvku nepřesáhla 70 % hrubé mzdy. Čerpat tento příspěvek bude Petra do dvou let dcery Amálky.

Kdyby se Manželé Svobodovi rozhodli, že bude Petra doma s Amálkou čtyři roky, pobírala by minimální rodičovský příspěvek a to 5 116 Kč měsíčně právě po dobu čtyř let.

V následující tabulce můžeme vidět částku rodičovského příspěvku při zvolené délce čerpání:

Doba čerpání		Rodičovský příspěvek	
19	měsíců	11 500	Kč
20	měsíců	11 000	Kč
21	měsíců	10 476	Kč
22	měsíců	10 000	Kč
23	měsíců	9 565	Kč
24	měsíců	9 167	Kč
25	měsíců	8 800	Kč
26	měsíců	8 462	Kč
27	měsíců	8 148	Kč
28	měsíců	7 857	Kč
29	měsíců	7 586	Kč
30	měsíců	7 333	Kč
31	měsíců	7 097	Kč
32	měsíců	6 875	Kč
33	měsíců	6 667	Kč
34	měsíců	6 471	Kč
35	měsíců	6 286	Kč
36	měsíců	6 111	Kč
37	měsíců	5 946	Kč
38	měsíců	5 789	Kč
39	měsíců	5 641	Kč
40	měsíců	5 500	Kč
41	měsíců	5 366	Kč
42	měsíců	5 238	Kč
43	měsíců	5 116	Kč

Doklady a formuláře k žádosti o rodičovský příspěvek:

- žádost o rodičovský příspěvek,
- občanský průkaz,

- u dítěte do 15 let rodný list,
- potvrzení o nároku na dávky,
- potvrzení o návštěvě jeslí nebo mateřské školy, pokud jej navštěvuje,
- potvrzení o denním vyměřovacím základu ovlivňujícím výši rodičovského příspěvku,
- doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplacení dávek v rámci EU.
- Rozhodnutí soudu o přiznání zodpovědnosti podle zákona o rodině, jestliže se jedná o nezletilou osobu, které je 16 let a je rodičem dítěte.

6.1.4 Porodné

Porodné je dávka, která vzniká ve spojení s porodem prvního živě narozeného dítěte. Nárok na tuto dávku má matka, kde její rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin životního minima rodiny a koeficient 2,40. Může dojít i k situaci, kdy nárok na porodné bude mít i otec a to v případě, když žena zemře, a ke dni porodu splňovala podmínky pro nárok na dávku. Dále může mít nárok na porodné osoba, která si narozené dítě vzala po porodu do trvalé péče.

Nárok na dávku lze uplatit 1 rok zpětně. Rozhodným příjmem je myšleno kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, kdy se dítě narodilo.

Příklad č. 1

Například když se dítě narodilo 9. 8. 2014, tak příjmy se zjišťují za období od 1. 4. 2014 do konce června 2014.

Výše porodného:

První živě narozené dítě:	13 000 Kč
Druhé a více narozených dětí:	19 500 Kč.

Doklady k žádosti o porodné:

- žádost o porodné,
- občanský průkaz,
- rodný list dítěte,
- v případě, že bylo dítě převzato do péče nahrazující péči rodičů, rozhodnutí příslušného orgánu,
- doklad o výši čtvrtletního příjmu,

Příklad č. 2

Manželům Adámkovým se v dubnu narodila holčička. Měsíční příjem této rodiny byl k předcházející kalendářnímu čtvrtletí, tj. v tomto případě leden až březen, 17 500 Kč.

Životní minimum této rodiny je:

Otec:	Karel Adámek	3 140 Kč
Matka:	Aneta Adámková	2 830 Kč
Dcera:	Petra Adámková	1 740 Kč

$$7\,710 \text{ Kč} \times 2,4 \text{ (násobek ŽM)} = 18\,504 \text{ Kč.}$$

Nárok na porodné vznikne, protože je splněna podmínka výše rozhodného příjmu (částka životního minima je vyšší než měsíční příjem) rodiny Adámkových. Rodina Adámkových si proto přilepší o 13 000 Kč.

Příklad č. 3

Pan Janoušková porodila holčičku, ale holčička po týdnu v nemocnici zemřela. Nárok na porodné u této rodiny také vznikne, protože jsou splněny podmínky výše příjmu v rodině. A dále je velice důležité v tomto případě, že se dítě narodilo živé.

Opak by v tomto případě byl, kdyby se dítě narodilo při porodu mrtvé. Nárok na porodné by v tomto případě nevznikl.

6.1.5 Pohřebné

Pohřebné se považuje za ostatní dávky, které nejsou poskytovány v závislosti na výši příjmu. Pohřebné je vyplaceno osobě (fyzické osobě, nemusí být v žádném příbuzenském vztahu), která vypravuje pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo osobě, která je rodičem právě nezaopatřeného dítěte. U pohřebného nejsou testovány příjmy rodiny.

Výše pohřebného:

Pevně stanovená částka: 5 000 Kč

Doklady a formuláře k žádosti o pohřebné:

- žádost o pohřebné,
- občanský průkaz žadatele o dávku,
- rodný list dítěte,
- fakturu za vypravení pohřbu, kterou vydává pohřební ústav
- úmrtní list,
- doklad o zaplacení nákladů, které jsou spojené s vypravením pohřbu,
- doklad o pohřbení (doklad o dnu, měsíci a roce),

Formuláře pro nezaopatřené dítě ve věku 15 – 26 let:

- "potvrzení o studiu" nebo
- "potvrzení o zdravotním stavu (v případě osob s dlouhodobě nepříznivým stavem)" nebo
- "potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz" nebo
- "potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce."

Příklad č. 1

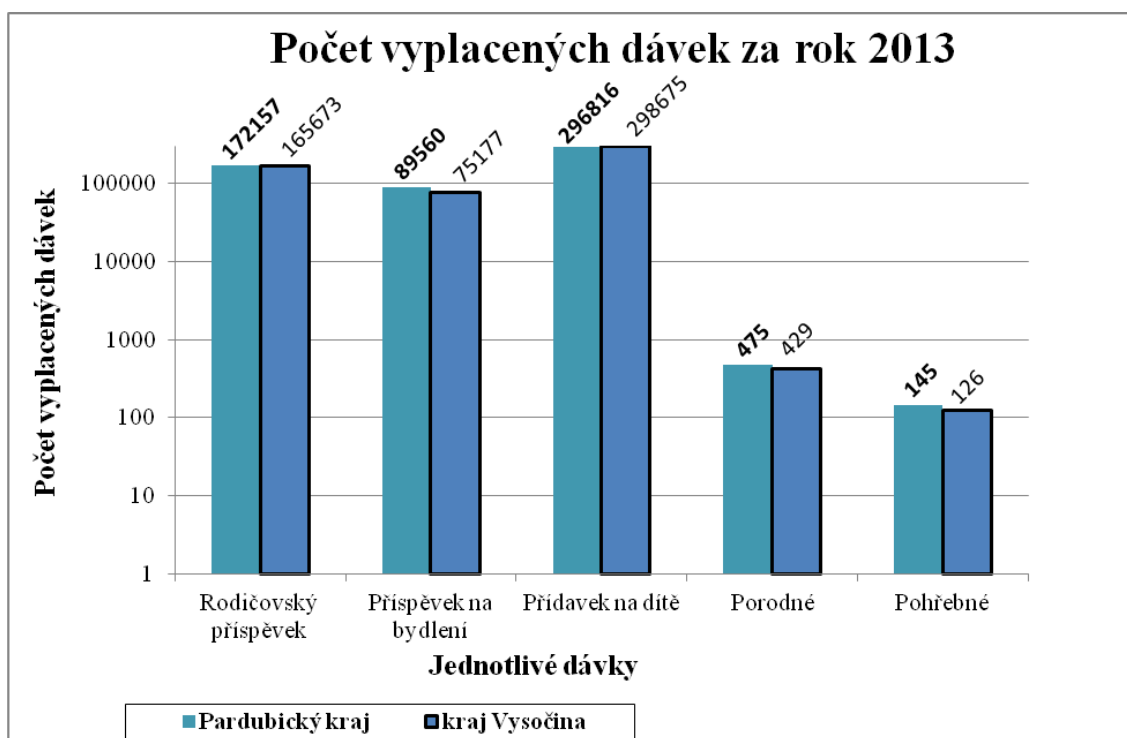
Manželé Jůnovi žijí v Praze se synem Tadeášem (21 roků, student VŠ). Pan Jůn měl autonehodu, při níž zemřel. Nárok na pohřebné má paní Jůnová ve výši 5 000 Kč, protože vypravuje pohřeb osobě, která je rodičem nezaopatřeného dítěte.

7 Shrnutí praktické části

Praktická část se skládá ze dvou kapitol. První kapitola obsahuje dávky státní sociální podpory Pardubického kraje a kraje Vysočina. Tato část měla za úkol porovnat tyto dva kraje a udělat si lepší obrázek o vyplacených dávkách v těchto krajích.

Pardubický kraj jsem si zvolila podle místa svého bydliště a kraj Vysočina z důvodu, že v tom to kraji studuji. Zároveň jsou si i dost tyto kraje podobné a chtěla jsem si udělat představu jestli podobné budou i vyplacené dávky.

V následujícím grafu můžeme vidět kolik bylo vyplaceno za jednotlivé dávky v Pardubickém kraji a v kraji Vysočina.

Obrázek 5: Počet vyplacených dávek za rok 2013

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní zpracování

Tab. 9: Objem vyplacených dávek za rok 2013

Jednotlivé dávky	Pardubický kraj	kraj Vysočina
Rodičovský příspěvek	1 192 050 957 Kč	1 138 801 413 Kč
Příspěvek na bydlení	263 589 466 Kč	206 403 491 Kč
Přídavek na dítě	179 456 215 Kč	181 558 809 Kč
Porodné	6 279 000 Kč	5 632 500 Kč
Pohřebné	725 000 Kč	630 000 Kč
Celkem	1 642 100 638 Kč	1 533 026 213 Kč

Zdroj: Kontaktní pracoviště Pardubice, vlastní zpracování

Pardubický kraj jsem porovnávala s krajem Vysočina, která má o 5 776 obyvatel méně. V Pardubickém kraji bylo za rok 2013 vyplaceno za dávky státní sociální podpory 1 642 100 638 Kč. V kraji Vysočina bylo vyplaceno 1 533 026 213 Kč, bylo to o 109 074 425 Kč méně než v Pardubickém kraji.

Jednomu obyvatele Pardubického kraje bylo měsíčně na dávkách vyplaceno 265 Kč. V kraji Vysočina bylo vyplaceno jednomu obyvatele 250 Kč na těch to dávkách.

Záměrem bylo porovnat dva kraje a udělat si o nich lepší obrázek skrz vyplacené dávky státní sociální podpory. Nejvíce vynaložených finančních prostředků bylo vyplaceno u obou krajů za rodičovský příspěvek a největší rozdíl také připadl rodinám s dětmi. Tento fakt jsem zaznamenala nejen v obou případech, ale stejně jako v celé České republice byl největší objem peněz vyplacen za rodičovský příspěvek.

Domnívám se, že ne všichni, kteří mají nárok na státní sociální podporu, o ni požádají. Jedná se o lidi, kteří o dávky nemají zájem, nemají čas se o dávkách informovat nebo nemají chuť komunikovat s úředníky.

Za Pardubický kraj na rodičovském příspěvku bylo vyplaceno o 53 249 544 Kč více než v kraji Vysočina. Tento rozdíl, by mohl souviset se sociální úrovní rodin. Tato analýza a další případné porovnání by se dala využít v budoucím tématu pro diplomovou práci.

Druhá kapitola obsahuje jednotlivé dávky státní sociální podpory a modelové příklady, na nich je vidět výpočet jednotlivých dávek. V příkladech jsou zachyceny různé varianty, které mohou nastat při žádání, poskytování nebo vyplacení jednotlivých dávek při odlišných životních situacích.

V první části uvádím **přídavek na dítě**, se týká rodin s dětmi. Stát se podílí prostřednictvím této dávky na krytí nákladů spojených s nezaopatřeným dítětem. Za nezaopatřené dítě se považuje dítě od jeho narození po jeho dospělost.

Z prvního příkladu vyplývá, že příjmy se musí dokládat vždy za loňský rok a je tedy logické, že přídavky na děti se vyplácejí zpětně. Dle mého názoru je správné, že se tato dávka vyplácí při nízkém příjmu rodiny, jen si myslím, že by se měla řešit právě aktuální finanční situace rodiny. Jak už bylo řečeno, při nároku na tuto dávku se právě posuzuje příjem za minulý rok.

Od roku 2010 se princip výpočtu přídavku na dítě nezměnil, pouze v roce 2012 došlo ke změně částek životního a existenčního minima, které je vysvětleno v teoretické části. Postup při výpočtu přídavku na dítě uvádím v příkladu č. 2, kde rodině vzniká nárok na tuto dávku. V příkladu č. 3 je uveden opak, nýbrž rodině nevzniká nárok na vyplacení této dávky. Dle mého názoru je správné, že přídavek na dítě je stanoven pevnými částkami dle věku nezaopatřeného dítěte. Může se zdát, že je to poměrně nízká částka, ale u něčích dětí pokryje měsíční náklady například se školou spojené.

Druhá část obsahuje **příspěvek na bydlení**, má přispět na náklady spojené s bydlením a je určen nejen rodinám s dětmi, ale také i jednotlivci. Princip výpočtu je zatím stále stejný s předchozími roky, jen se v jednotlivých letech měnily částky normativních nákladů. Domnívám se, že růst cen bydlení má za následek každoroční zvyšování výše normativních nákladů.

Principy výpočtů jsou uvedeny v příkladech č. 2 a č. 3. Příklad č. 2 představuje rodinu, která bydlí ve vlastním domku a ve městě, které má méně než 9 999 obyvatel. Příklad č. 3 nám uvádí rodinu, která bydlí v nájemním bytě v Praze. Tyto příklady jsem uvedla schválně, abych ukázala, že výše příspěvku se stanovuje podle počtu osob v domácnosti a podle velikosti obce. Dále je při výpočtu příspěvku na bydlení důležité vědět, kde rodina bydlí. Rozlišuje se zde, jestli bydlíte v nájemním bytě nebo ve vlastním domku.

Do budoucna by se mělo ohledně příspěvku na bydlení dost změnit. Například se nebude příspěvek na bydlení vyplácet podle počtu osob žijících v bytě, ale bude se zde hledět na prostory. Celková výše příspěvku by se měla odvíjet od tržní ceny pronájmů platných v dané lokalitě.

Třetí část nám představuje **rodičovský příspěvek**, který se řadí mezi dávku, do které se vynaložilo nejvíce finančních prostředků. Tento fakt jsem zaznamenala, jak v Pardubickém kraji, v kraji Vysočina, tak i v celé České republice. Je to dávka, na kterou má nárok matka nebo otec při péči o nejmladší dítě v rodině. Do roku 2011 se rodičovský příspěvek vyplácel ve třech variantách. K velkým změnám došlo v roce 2012, kdy je zákonem daná maximální celková částka rodičovského příspěvku ve výši 220 000 Kč. Velký krok k zlepšení pobírání rodičovského příspěvku je fakt, že si matka může volit délku a výši rodičovského příspěvku sama. Dále je velkou výhodou, že si matka může změnit varianty pobírání rodičovského příspěvku a to každé tři měsíce a nemusí se tedy rozhodovat na několik let dopředu. Tento fakt je uveden v příkladu č. 2. V příkladu č. 1 připomínám jednu z podmínek nároku na rodičovský příspěvek a to, celodenní péči. Matka, která pobírá rodičovský příspěvek a má dítě mladší než dva roky, nesmí nechat dítě v jeslích déle jak 46 hodin měsíčně. Tato podmínka neplatí u dětí starších dvou let, u nich se docházka nesleduje. V příkladu č. 3 je uvedena rodina, která se rozhoduje v jaké výši pobírat rodičovský příspěvek a dále také další podmínky čerpání tohoto příspěvku. Dle mého názoru stojí k zamyšlení fakt, že rodič například dvou dětí, pobírá příspěvek jen na nejmladší dítě v rodině.

Čtvrtá část obsahuje **porodné**, které patří mezi jednorázovou dávku a vzniká v souvislosti s porodem prvního živě narozeného dítěte. Rok 2011 přispěl ke změně nároku na tuto dávku. Od roku 2011 musí být příjem rodiny v kalendářním čtvrtletí nižší než 2,40 násobek životního minima. Porodné se vyplácí pouze jednou, prvorozenému dítěti, v celkové částce 13 000 Kč. Jestliže se narodí více dětí najednou, připadá matce částka 19 000 Kč. Podle mého názoru by se mělo porodné vyplácet nejenom na první živě narozené dítě, v nižší částce, ale i na ostatní živě narozené děti.

Do budoucna by měly nastat změny i u porodného. Maminky by v budoucnu měly získat porodné i na druhé dítě a to ve výši 10 000 Kč. Na první dítě by měla zůstat částka stejná, tj. 13 000 Kč. Další novinkou by mohlo být, když maminka porodí

dvojčata (vícerčata), od nového roku by si mohla přilepšit o 3 500 Kč. V současné době činí dávka 19 500 Kč, v budoucnu by mohla být ve výši 23 000 Kč.

Pátou část tvoří **pohřebné**, které se vyplácí osobám, které vypravují pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo osobě, která je rodičem nezaopatřeného dítěte. Podle mého názoru by měl stát pohřebné vyplácet podle situace v dané rodině. Například by stát měl zasáhnout v okamžiku, kdy příbuzní musí zaplatit pohřeb po zemřelé osobě, která nesplňovala podmínky k vyplacení, měla nízké příjmy a nezůstalo po ní žádné dědictví.

Rok 2014 nepřinesl ani tolik změn u sociálních dávek. Domnívám se, že to mohlo být způsobeno i politickou situací, kdy byla vláda jen dočasná, nýbrž některé připravované změny se nestihly prosadit. K jediné velké změně došlo k 30. 4. 2014, tento den došlo k ukončení výplat dávek prostřednictvím sKaret.

Dle mého názoru vyplacení prostřednictvím sKaret nebyl špatný nápad, ale z velké části nebyl tolik propracován a objevila se zde spousta nedostatků.

Dále, co se v minulých letech změnilo a vede k lepšímu je jednotné výplatní místo. Tuto změnu hodnotím pozitivně, nýbrž si myslím, že nám ušetří spousty času a cestování, jelikož už nemusíme navštěvovat více úřadů. Úřad práce nebo jejich kontaktní pracoviště nám pomůžou ohledně těchto dávek a vlastně nejenom ohledně dávek státní sociální podpory.

Závěr

Bakalářská práce se skládá ze dvou základních částí, praktické a teoretické. V teoretické části jsem poskytla základní orientaci v systému státní sociální podpory jako jednoho z pilířů sociálního zabezpečení občanů České republiky. Objasnila jsem účel státní sociální podpory a vymezila orgány k jejímu provádění. Dále jsem do své práce zahrnula okruhy oprávněných osob a způsob vyplácení jednotlivých dávek státní sociální podpory. Charakterizovala jsem základní pojmy, které jsou pro státní sociální podporu důležité. Za velice podstatný pojem bych uvedla existenční a životní minimum, které je velice důležité pro získání nároku na jednotlivé dávky. V závěru teoretické části jsou uvedeny jednotlivé dávky (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné) a podmínky nároku na tyto dávky.

Cílem praktické části bylo provést analýzu dávek státní sociální podpory. Tato část je rozdělena do tří kapitol. První kapitola je věnována dávkám státní sociální podpory v Pardubickém kraji a v kraji Vysočina, druhá kapitola uvádí modelové příklady jednotlivých dávek v příkladech a třetí kapitola tvoří shrnutí praktické části.

V první kapitole je zahrnuto vše o dávkách v Pardubickém kraji a kraji Vysočina. Jedná se o charakteristiku obou krajů, o žádosti, které byly podány a o konkrétní dávky, které byly ve sledovaném roce vyplaceny. Sledovaným rokem se rozumí rok 2013. Veškeré údaje jsem získala prostřednictvím Úřadu práce nebo jsem využila údaje zveřejněné Českým statistickým úřadem.

Ve druhé kapitole uvádím modelové příklady rodin či jednotlivců a způsob vyplácení jednotlivých dávek státní sociální podpory v praxi. V těchto příkladech jsou zahrnuty různé odlišné situace a zároveň jsou zde uvedeny jejich výpočty. Připomenu zde i některé důležité informace, jako například životní minimum. Ke každé dávce státní sociální podpory jsem uvedla podmínky k vyplacení a jsou zde uvedeny různé příklady, které mohou kdykoliv nastat i v našem běžném životě.

Třetí část obsahuje shrnutí praktické části, kde porovnávám zvolené kraje a na konci této kapitoly uvádím některé změny, které nastaly během několika let a změny, který

možná budou v platnosti v průběhu příštího roku. Zjistila jsem, že v České republice je v současnosti nejvíce vyplaceno za rodičovský příspěvek. Proto je systém státní sociální podpory součástí mnoha rodin s dětmi. A vlastně nejenom pro rodiny, je určen i osobám při vzniku některých sociálních událostí. Jedná se o skupiny lidí, pro které jsou tyto dávky nepostradatelným příjmem. Státní sociální podpora je tedy důležitou součástí celého systému sociálního zabezpečení.

Záměrem bylo zpřehlednit systém státní sociální podpory a porovnáním krajů upozornit na některé zajímavé diskrepance. Dále by tato práce měla poskytnout základní informace o jednotlivých dávkách a jejich výpočtu, osobám, které chtějí požádat právě o tyto dávky státní sociální podpory. Myslím si, že by tato práce mohla být využívána i k potřebám studia pro nové pracovníky sociálního odboru Úřadu práce. Věřím, že se mi podařilo dosáhnout cíle své bakalářské práce.

Seznam použitých zdrojů

Odborné publikace

- (1) ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, 350 s. ISBN 978-802-4737-249.
- (2) BŘESKÁ, Naděžda, Eva BURDOVÁ, Michaela KEPKOVÁ a Lucie VRÁNOVÁ. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14 aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-739-3.
- (3) BŘESKÁ, Naděžda, Eva BURDOVÁ a Lucie VRÁNOVÁ. *Státní sociální podpora: s komentářem a příklady k 1.6.2010*. 13. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, 239 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-807-2636-099.
- (4) DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vydání. Praha: Grada, 2013, 200 s. ISBN 978-802 -4738-802.
- (5) GREGOROVÁ, Zdeňka a Milan GALVAS. *Sociální zabezpečení*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 280 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 358. ISBN 80-723-9176-3.
- (6) SEEMANOVÁ, Jana a Eliška KODYŠOVÁ. *Nebojujte se zákony a slad'te práci s rodinou: Příručka pro rodiče 2013*. Praha: Aperio, 2013, 95 s. ISBN 978-80-904301-3-6.
- (7) NEČADOVÁ, Věra. *Veřejná správa*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2009. 143 s. ISBN 978-80-87035-19-1.
- (8) NEČADOVÁ, V.: *Sociální politika – I. část, vysokoškolská skripta*, Jihlava, Vysoká škola polytechnická, 2010, 102 str. ISBN 978-80-87035-49-8
- (9) NEČADOVÁ, V.: *Sociální politika – 2. část – aplikace*, vysokoškolská skripta, Jihlava, Vysoká škola polytechnická, 2011, 187 str., ISBN 978-82-87035-50-4

- (10) NEČADOVÁ,V.: *Veřejné finance*, Studijní opora, Jihlava: Vysoká škola polytechnická, **2012**, 327 str. ISBN 978-80-87035-69-6.
- (11) NEČADOVÁ,V.: *Sociální politika pro kombinované studium*, Studijní opora, Jihlava: Vysoká škola polytechnická, **2013**, 191 str. ISBN: 978-80-87035-84-9
- (12) ROSEN, H. S.: *Public finance*. Irwin: Homewood. 1992. ISBN 0-256-08376-2.

Právní předpisy

- [1] Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- [2] Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- [3] Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- [4] Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Internetové zdroje

- [5] Český statistický úřad: *Krajská správa ČSÚ v Jihlavě* [online]. © 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/home>
- [6] Český statistický úřad: *Krajská správa ČSÚ v Pardubicích* [online]. © 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/home>
- [7] *Integrovaný portál MPSV: Státní sociální podpora* [online]. © 2002-2012 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp>
- [8] *Integrovaný portál MPSV. Státní sociální podpora: Informace pro občany* [online]. © 2002 - 2012 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane>

- [9] *Integrovaný portál MPSV: Úřad práce České republiky* [online]. © 2002-2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr>
- [10] MPSV.CZ. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. © 2002 - 2012 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>
- [11] *Sociální dávky - změny 2014* [online]. © 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://socialni-davky-2013.eu/socialni-davky-2014-zmeny/>
- [12] *Sociální zabezpečení v ČR*. Olomouc, 2012. Dostupné z: http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF-katedry/KAZ/FRVS/10_Studijni_pomocnik_17_1_2012.pdf
- [13] Státní sociální podpora. *Portal veřejné správy* [online]. 2014 [cit. 2014-11-24]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/191/195/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Částky životního minima platné od roku 2014.....	18
Tab. 2: Výše přídatku na dítě pro rok 2014	19
Tab. 3: Měsíční normativní náklady na bydlení pro byty na základě nájemní smlouvy pro rok 2014.....	21
Tab. 4: Měsíční normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty vlastníků pro rok 2014	22
Tab. 5: Počet vyplacených dávek státní sociální podpory v Pardubickém kraji za rok 2013	29
Tab. 6: Vyplacené dávky státní sociální podpory v Pardubickém kraji za rok 2013	30
Tab. 7: Počet vyplacených dávek státní sociální podpory v kraji Vysočina za rok 2013	33
Tab. 8: Vyplacené dávky státní sociální podpory v kraji Vysočina za rok 2013	34
Tab. 9: Objem vyplacených dávek za rok 2013.....	51

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa ČR	27
Obrázek 2: Okresy Pardubického kraje	28
Obrázek 3: Mapa ČR	32
Obrázek 4: Okresy kraje Vysočina	33
Obrázek 5: Počet vyplacených dávek za rok 2013	50